

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ,
ΥΠΟΔΟΜΩΝ, ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ – ΕΣΠΑ

ΕΘΝΙΚΗ ΑΡΧΗ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ ΕΣΠΑ (ΕΑΣ)

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ, ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ &
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ (ΕΥΣΣΑ)

Ταχ. Δ/ση : ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ 3 (5^{ος} όροφος)

Ταχ. Κώδικας: 105 57 ΣΥΝΤΑΓΜΑ, ΑΘΗΝΑ

Πληροφορίες : Γραφείο Προϊσταμένου

Τηλ. : 210 3726000

Fax : 210 3726028

E-mail : eyssaap@m nec.gr

Αθήνα, 30/ 07/ 2015

Αριθ.Πρωτ. 81168/ ΕΥΣΣΑ 1796

ΠΡΟΣ: Πίνακας Αποδεκτών (ηλεκτρονικά)

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

**Σχεδιασμού, υλοποίησης και παρακολούθησης των
Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων ως εργαλείων
Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης
των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων
της προγραμματικής περιόδου 2014-2020**

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ, ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΩΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΩΝ ΧΩΡΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

1. Η Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη στο πλαίσιο του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης - ΕΣΠΑ 2014-2020

Οι *Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ)* αποτελούν εργαλείο ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης για την εφαρμογή αναπτυξιακών στρατηγικών συγκεκριμένων χωρικών ενοτήτων. Οι περιοχές αυτές είτε παρουσιάζουν συγκεκριμένα προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν με συνολικό τρόπο, είτε διακρίνονται από σημαντικές αναπτυξιακές δυνατότητες οι οποίες μπορούν να αξιοποιηθούν και να μεγιστοποιηθούν με βάση ένα ολοκληρωμένο αναπτυξιακό σχέδιο.

Ο ολοκληρωμένος χαρακτήρας της χωρικής στρατηγικής και του σχεδίου υλοποίησης θα πρέπει να εξασφαλίζεται με τη συμπληρωματικότητα και συνεκτικότητα των προτεινόμενων δράσεων, καθώς και με την αντιπροσωπευτικότητα του συστήματος διακυβέρνησης.

Στους στόχους της χωρικής στρατηγικής κάθε περιοχής περιλαμβάνονται η βελτίωση της οικονομικής κατάστασης και απασχόλησης, η με κοινωνικούς όρους βελτίωση της καθημερινής ζωής των πολιτών και η διατήρηση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος με βάση την αειφόρο προσέγγιση της αναπτυξιακής διαδικασίας.

Οι *Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις* μπορούν να χρηματοδοτηθούν από τα Ταμεία ΕΚΤ, ΕΤΠΑ και Ταμείο Συνοχής, μέσω συνδυασμένων επενδύσεων, με αναφορά σε δύο τουλάχιστον Άξονες Προτεραιότητας και με συνδυασμό μίας ή περισσότερων συμπληρωματικών επενδυτικών προτεραιοτήτων από διαφορετικούς θεματικούς στόχους,¹ ενός ή περισσότερων Επιχειρησιακών Προγραμμάτων. Όπου κρίνεται απαραίτητο, δράσεις χρηματοδοτούμενες από συγκεκριμένα μέτρα των Ταμείων ΕΓΤΑΑ και ΕΤΘΑ, μπορούν να συμπληρώσουν τις ΟΧΕ.

---

¹ Κανονισμός 1303/2013, άρθρο 96 (1) (γ)

Βάσει του θεσμικού πλαισίου των ΕΔΕΤ και του σχεδιασμού των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων οι *Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις* διακρίνονται σε:

A) ΟΧΕ για Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (ΒΑΑ) και

B) ΟΧΕ για άλλες χωρικές στρατηγικές²

Ο κανονισμός του ΕΤΠΑ προβλέπει στο άρθρο 7 (4) ότι τουλάχιστον το 5% των πόρων του ΕΤΠΑ που χορηγούνται σε εθνικό επίπεδο κατανέμονται σε ολοκληρωμένες δράσεις Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ).

2. Η Χωρική Ανάπτυξη στα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα

Στα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα περιγράφονται οι ιδιαιτερότητες κάθε Περιφέρειας (ανάγκες, προβλήματα, αναπτυξιακές προκλήσεις) που εντοπίζονται σε συγκεκριμένες χωρικές ενότητες της επικράτειάς της, τα εργαλεία ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης που επιλέγονται για τις αντίστοιχες χωρικές ενότητες καθώς και ο τρόπος με τον οποίο συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων και των αναμενόμενων αποτελεσμάτων των Προγραμμάτων.

Ειδικότερα, για την υλοποίηση των παρεμβάσεων στο πλαίσιο της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης, το σύνολο των ΠΕΠ έχει επιλέξει το εργαλείο της ΟΧΕ. Οι Θεματικοί Στόχοι που έχουν επιλεγεί από τα ΕΠ είναι κατά κύριο λόγο οι ΘΣ6, ΘΣ4, ΘΣ2, ΘΣ3, ΘΣ7 και σε πολύ λίγες περιπτώσεις οι ΘΣ1, ΘΣ5, ΘΣ9 και ΘΣ10, ενώ για το ΕΚΤ προκρίνονται οι Θεματικοί Στόχοι ΘΣ8 & ΘΣ9. Η αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης αναδεικνύεται σε αρκετές περιπτώσεις και διαφαίνεται ότι μπορεί να αποτελέσει κινητήρια δύναμη για τον καθορισμό των σχετικών στρατηγικών.

Ως προς τους τύπους των αστικών περιοχών, προτεραιότητα δίνεται κυρίως στα αστικά κέντρα των πρωτεύουσών των Περιφερειών, ενώ σε μεμονωμένες περιπτώσεις επιλέγονται λειτουργικές περιοχές με πληθυσμό άνω των 70.000 κατοίκων. Παράλληλα, υφίσταται η αναγκαιότητα παρεμβάσεων και σε πρωτεύουσες Περιφερειακών Ενοτήτων. Ιδιαίτερη κατηγορία αποτελούν οι νησιωτικές Περιφέρειες της χώρας, όπου προβλέπονται παρεμβάσεις στα μεγαλύτερα πληθυσμιακά αστικά κέντρα, ενώ παράλληλα

---

² Αφορά όλες τις χωρικές ενότητες εκτός αυτών που προβλέπονται για τις ΟΧΕ Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης

αναδεικνύονται ανάγκες αστικών παρεμβάσεων σε πρωτεύουσες νησιών στις οποίες εντοπίζονται αστικές λειτουργίες.

Ως προς τις διαδικασίες επιλογής των στρατηγικών βιώσιμης αστικής ανάπτυξης καταγράφονται περιπτώσεις όπου ρητά αναφέρεται η επιλογή της ανταγωνιστικής διαδικασίας, σε άλλες ο συνδυασμός της ανταγωνιστικής διαδικασίας και της άμεσης επιλογής, ενώ σε άλλες δεν υπάρχει σχετική αναφορά.

Ως προς τη συμβολή Τομεακών Προγραμμάτων στις στρατηγικές βιώσιμης αστικής ανάπτυξης γίνονται σημειακές αναφορές χωρίς ωστόσο να περιγράφεται αναλυτικά η επιδιωκόμενη συμπληρωματικότητα μεταξύ των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.

Το εργαλείο ΟΧΕ επιλέγεται επίσης και για άλλους τύπους χωρικών ενοτήτων εκτός των αστικών, με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, όπως περιοχές τουριστικού, πολιτιστικού, οικολογικού ενδιαφέροντος, περιοχές με συγκεκριμένα δημογραφικά χαρακτηριστικά (ΡΟΜΑ) περιοχές με ιδιαίτερα γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά (νησιωτικές και παράκτιες περιοχές, λίμνες).

3. Θεσμικό πλαίσιο για Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις

Γενικός Κανονισμός περί καθορισμού κοινών διατάξεων για τα ΕΔΕΤ 1303/2013:

- Άρθρο 15 (2) (α) (i) περί του περιεχομένου της Εταιρικής Σχέσης σε ό,τι αφορά στις ολοκληρωμένες χωρικές επενδύσεις,
- Άρθρο 36, νομική βάση της χρήσης των ΟΧΕ,
- Άρθρο 96 (3) (β, γ) περιεχόμενο των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων σε ό,τι αφορά στις ΟΧΕ,
- Άρθρο 123 (6) (7) περί του ορισμού Ενδιάμεσου Φορέα
- Παράρτημα Ι (3.3) ενθάρρυνση ολοκληρωμένων προσεγγίσεων
- Παράρτημα Ι (6) ρυθμίσεις για να αντιμετωπιστούν καίριες εδαφικές προκλήσεις

Ειδικότερα για τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη

Κανονισμός **Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)** 1301/2013:

- Άρθρο 7 περί βιώσιμης αστικής ανάπτυξης,
- Άρθρο 8 περί καινοτόμων δράσεων στον τομέα της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης,
- Άρθρο 9 περί δικτύου αστικής ανάπτυξης.

Κανονισμός **Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ)** 1304/2013:

- Άρθρο 12 προβλέψεις για αστική ανάπτυξη.

Κανονισμός **Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας (ΕΕΣ)** 1299/2013

- άρθρο 2 (3) (β) ανταλλαγής εμπειριών στη βιώσιμη αστική ανάπτυξη.

Νόμος για το Σύστημα Διαχείρισης, Ελέγχου και Εφαρμογής

- Ν. 4314/2014, άρθρο 13

Οδηγοί Ευρωπαϊκής Επιτροπής

- Guidance for Member States, Programme Authorities and Cities, “Article 7 on Integrated Sustainable Urban Development of the Regulation 1301/2013 on the ERDF
- ITI Scenarios (Μελέτη που ανέθεσε η DG Regional and Urban Policy σε εξωτερικούς συνεργάτες και αναφέρεται σε πιθανές περιπτώσεις Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων).

4. Περιοχές παρέμβασης

Σύμφωνα με το ΕΣΠΑ 2014-2020, οι Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ) αφορούν τις παρακάτω γενικές κατηγορίες περιοχών:

- Υπο-περιφερειακές/αστικές περιοχές με ειδικά χαρακτηριστικά και προκλήσεις.

- Δια-περιφερειακές περιοχές με ομοιογενή χαρακτηριστικά και κοινές προκλήσεις, αλλά και προβλήματα που απαντώνται στις μειονεκτικές γεωγραφικές περιοχές του ελληνικού χώρου. Επιπλέον, ΟΧΕ θα μπορούσαν να εφαρμοστούν στα όρια διασυνοριακών περιοχών.
- Περιοχές τομεακών παρεμβάσεων και δράσεων που εντάσσονται σε ολοκληρωμένη χωρική στρατηγική/ σχέδιο.
- Περιοχές που ορίζονται στα Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης.
- Περιοχές με χρηματοδότηση από Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα.

Ειδικότερα για τις αστικές περιοχές που ορίζονται με βάση τα όρια Δημοτικής Ενότητας ή όρια Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου ή Ρυθμιστικού Σχεδίου, των οποίων ο πληθυσμός τους ξεπερνά τους 10.000 κατοίκους³ και αντιμετωπίζουν έντονες προκλήσεις, οικονομικές, κοινωνικές, περιβαλλοντικές, κλιματικής αλλαγής, δημογραφικές και λειτουργικής οργάνωσης, προκρίνονται οι παρακάτω κατηγορίες περιοχών:

Περιοχές εφαρμογής Ρυθμιστικού Σχεδίου ή Περιοχές που έχουν προσδιοριστεί ως περιοχές παρεμβάσεων αστικής ανασυγκρότησης στα Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, ή/ και στα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια ή Περιοχές εφαρμογής Σχεδίων Ολοκληρωμένης Αστικής Παρέμβασης ή ισοδύναμων σχεδίων στρατηγικού σχεδιασμού, κατά την κείμενη ελληνική νομοθεσία.

- Ζώνες αποβιομηχάνισης, περιοχές που περισσότερο δοκιμάζονται από την οικονομική κρίση με συνακόλουθα φαινόμενα αστικής φτώχειας, υψηλών ποσοστών ανεργίας και κοινωνικού αποκλεισμού, ή περιοχές αλλαγών χρήσεων γης και αυθαίρετης δόμησης.
- Αστικά κέντρα που έχουν λειτουργική περιοχή⁴ με πληθυσμό άνω των 70.000 κατοίκων⁵ ((Παράρτημα Ι).

³ Στο πλαίσιο της εξειδίκευσης των περιοχών παρέμβασης ενδέχεται, σύμφωνα με τον κανονισμό, και κατόπιν τεκμηριωμένης ανάλυσης οι παρεμβάσεις να αφορούν και σε περιοχές με πληθυσμό μικρότερο των 10.000 κατοίκων

⁴ Πηγή: OECD (2012), *Redefining Urban: A New Way to Measure Metropolitan Areas*, OECD Publishing, Paris.

⁵ Σύμφωνα με το πνεύμα των κανονισμών και των οδηγιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κρίθηκε σημαντικό στο ΕΣΠΑ 2014-2020, οι επενδύσεις για βιώσιμη αστική ανάπτυξη να επικεντρωθούν σε αστικά κέντρα για την αντιμετώπιση της υποβάθμισης των συνθηκών εργασίας και διαβίωσης.

5. Αρμόδιοι Φορείς

α) Εθνική Αρχή Συντονισμού (ΕΑΣ)

Η ΕΑΣ / Ειδική Υπηρεσία Στρατηγικής, Σχεδιασμού και Αξιολόγησης (ΕΥΣΣΑ) είναι η αρμόδια υπηρεσία για θέματα Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης, για την έκδοση σχετικών κατευθύνσεων και οδηγιών εφαρμογής, για τις σχετικές εκθέσεις προόδου και για το συντονισμό του δικτύου Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης, στο οποίο θα συμμετέχουν εκπρόσωποι των αρμόδιων υπηρεσιών σε συνεργασία με την ΕΥΣΕΚΤ για θέματα ΕΚΤ (βλέπε Παράρτημα ΙΙ).

β) Διαχειριστικές Αρχές (ΔΑ)

Οι Δ.Α. αποτελούν τις αρμόδιες αρχές για τη διαχείριση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο της εφαρμογής των Στρατηγικών Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων, συμπεριλαμβανομένης της αστικής βιώσιμης ανάπτυξης.

Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους έχουν την ευθύνη για:

- την εξειδίκευση των βασικών κατευθύνσεων για την εφαρμογή των ΟΧΕ,
- τον προσδιορισμό των φορέων που θα εμπλακούν στο σχεδιασμό Στρατηγικών ΟΧΕ και το επίπεδο εμπλοκής τους στην εφαρμογή των Στρατηγικών ΟΧΕ και την υλοποίηση των επί μέρους δράσεων/πράξεων,
- τη διαβούλευση με τις τοπικές αρχές και τους τοπικούς φορείς για την ωρίμανση των ΟΧΕ,
- την επιλογή του τρόπου εφαρμογής των ΟΧΕ (π.χ. εκχώρηση σε ΕΦ, επιλογή πράξεων από αστική αρχή - εκχώρηση καθηκόντων-, υλοποίηση από τη ΔΑ εκχώρηση σε ΕΦΔ της επιλογής και της υλοποίησης των πράξεων, εκχώρηση σε ΕΦ/Αστική Αρχή της επιλογής των πράξεων και υλοποίηση από την ΔΑ ή ΕΦΔ),
- τη διαμόρφωση μεθοδολογίας και κριτηρίων επιλογής τόσο των ΟΧΕ όσο και των επί μέρους δράσεων / πράξεων,
- τις ενέργειες δημοσιότητας και προώθησης των ΟΧΕ.

γ) Αστικές αρχές

Ως Αστικές Αρχές ορίζονται οι:

- Δημοτικές αρχές
- -Δίκτυα Δήμων σε σχήματα_ / συμπράξεις (ενότητες γειτονικών δήμων, δίκτυα) που θα δημιουργήσουν οι ίδιοι, θέτοντας ως επικεφαλής έναν από τους δήμους, όταν η περιοχή εφαρμογής αφορά στο σύνολο των δήμων ή σε τμήματά τους. Σε περιπτώσεις σχημάτων ή συμπράξεων Δήμων, που έχουν λάβει μορφή νομικού προσώπου, ρόλο «αστικής αρχής» αναλαμβάνει το νομικό πρόσωπο ,
- Εταιρικά σχήματα με επικεφαλής Δημοτική/ές Αρχή/ές,
- Ειδικότερα για την Περιφέρεια Αττικής και την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, το ρόλο Αστικής Αρχής θα μπορούσαν να αναλάβουν αντίστοιχα, η Μητροπολιτική περιφέρεια Αττικής και η Μητροπολιτική ενότητα Θεσσαλονίκης, οι οποίες σύμφωνα με το άρθρο 210 του Ν. 3852/ 2010 για την «*Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης*» επιφορτίζονται και με αρμοδιότητες μητροπολιτικού χαρακτήρα.

δ) Ενδιάμεσοι φορείς / Φορείς Στρατηγικής⁶

Ενδιάμεσοι φορείς δύναται να είναι κεντρικός φορέας, περιφερειακές αρχές ή διαπεριφερειακό συντονιστικό όργανο, αστικές αρχές και τοπικοί αναπτυξιακοί φορείς όπως οργανισμοί και νομικά πρόσωπα των ΟΤΑ.

6. Διαδικασία εφαρμογής ΟΧΕ (από το σχεδιασμό στην υλοποίηση)

Προετοιμασία της ΟΧΕ από τη Διαχειριστική Αρχή (ΔΑ)

Για τη διαμόρφωση της Στρατηγικής της ΟΧΕ είναι απαραίτητη η περιγραφή από τη ΔΑ των κύριων προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι προτεινόμενες χωρικές ενότητες, δηλ. η

---

⁶ Στρατηγικός Φορέας είναι ο φορέας που διαμορφώνει και υποβάλει τη χωρική στρατηγική εκτός ΒΑΑ χωρίς να αναλαμβάνει καθήκοντα ενδιάμεσου φορέα.

αποτύπωση των κυριότερων οικονομικών, κοινωνικών, περιβαλλοντικών και πολιτισμικών ζητημάτων για την αντιμετώπιση των οποίων, κρίνεται ότι η ΟΧΕ είναι ένα ικανό εργαλείο εφαρμογής.

Για την προετοιμασία του πλαισίου υλοποίησης των ΟΧΕ, οι ΔΑ στο Έγγραφο Εξειδίκευσης περιλαμβάνουν, αρχικά, τον εντοπισμό του «τοπικού αναπτυξιακού δυναμικού» και στη συνέχεια τη διαμόρφωση των κύριων επιλογών για τη χρήση του εργαλείου της ΟΧΕ, συνυπολογίζοντας στοιχεία όπως οι κύριες αναπτυξιακές επιλογές του ΠΕΠ και της περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης και ο χωροταξικός σχεδιασμός (Γενικό Πλαίσιο, Περιφερειακά Χωροταξικά Σχέδια, Ρυθμιστικά Σχέδια, ΓΠΣ, ΣΧΟΑΠ, ΖΟΕ, Τομεακά Χωροταξικά Σχέδια, πενταετή Επιχειρησιακά Προγράμματα των ΟΤΑ α' βαθμού, άλλα τοπικά αναπτυξιακά σχέδια).

Η Στρατηγική και τα ζητήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν θα καθορίσουν το συνδυασμό των Ταμείων που θα χρηματοδοτήσουν την ΟΧΕ και την αντίστοιχη ένταξη σε Άξονες Προτεραιότητας, επενδυτικές προτεραιότητες, πεδία παρέμβασης και τη Δημόσια Δαπάνη.

Η Διαχειριστική Αρχή δύναται να ακολουθήσει **ανταγωνιστική διαδικασία**, ορίζοντας κριτήρια επιλογής για τις περιοχές παρέμβασης ή/και **δύναται να επιλέξει συγκεκριμένη περιοχή παρέμβασης**, σύμφωνα με την περιγραφή στο ΕΠ ή στο έγγραφο εξειδίκευσης.

Σε κάθε Περιφέρεια, το **πλήθος των ολοκληρωμένων χωρικών στρατηγικών** θα οριστεί ανάλογα με το συνολικό μέγεθος και τα χαρακτηριστικά του πληθυσμού, τη συμμετοχή των παραγωγικών δραστηριοτήτων στο ΑΕΠ της και στη συνολική απασχόληση που συνάδουν με τις προτεραιότητες των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων. Ο περιορισμένος αριθμός των ΟΧΕ θα δημιουργήσει πολλαπλασιαστικές θετικές επιπτώσεις και θα αυξήσει την ορατότητα των παρεμβάσεων. Για το λόγο αυτό συνιστάται η επιλογή έως δύο μόνον στρατηγικών ΒΑΑ σε εκείνες τις Περιφέρειες των οποίων ο αστικός πληθυσμός δεν ξεπερνά το 50% του συνολικού τους πληθυσμού.

Η Στρατηγική ΟΧΕ θα ήταν σκόπιμο να περιλαμβάνει έργα/ δράσεις/ ενέργειες που παρουσιάζουν υψηλό βαθμό ωριμότητας και προτείνεται οι τυχόν απαιτούμενες τεχνικές μελέτες ωριμότητας να μην ξεπερνούν το 10% της προτεινόμενης δημόσιας δαπάνης και απαραίτητως να καταλήγουν σε υλοποιήσιμα έργα στο πλαίσιο της εγκεκριμένης ΟΧΕ. Θα ήταν, επίσης, σκόπιμο να οριστεί ανώτατο όριο προϋπολογισμού ανά υποψήφιο σχέδιο ΟΧΕ, ο καθορισμός του οποίου γίνεται από την οικεία ΔΑ σε συνάρτηση με τις στρατηγικές επιλογές του εγκεκριμένου ΕΠ της και τον συνολικά διαθέσιμο π/υ.

6.1. ΟΧΕ για ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ (ΒΑΑ)

6.1.1. Προετοιμασία του πλαισίου ανάπτυξης των ΟΧΕ για Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη από τη Διαχειριστική Αρχή

Η ΔΑ θα πρέπει να διαμορφώσει κατάλληλα το Έγγραφο Εξειδίκευσης του ΕΠ καταλήγοντας στην πρόσκληση για την υποβολή των προτάσεων που θα απευθύνει στις Αστικές Αρχές.

Η αρμόδια αρχή για την προετοιμασία της ΟΧΕ για **Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (ΒΑΑ)** είναι η Αστική Αρχή.

Στην πρόσκληση προς τις Αστική/ές Αρχή/ές, η ΔΑ θα περιγράφει τα καθήκοντα που τυχόν θα εκχωρηθούν σε Ενδιάμεσο Φορέα (ΕΦ) της ΟΧΕ για **Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη**, ο οποίος θα αναλάβει, κατ' ελάχιστον, το καθήκον της επιλογής των πράξεων.

Στη συνέχεια, η ΔΑ αξιολογεί τις προτάσεις βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων και επιλέγει τη/τις Στρατηγική/ές που θα χρηματοδοτήσει.

6.1.2. Προετοιμασία της ΟΧΕ για Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη από τις αστικές αρχές

Το ρόλο της αστικής αρχής μπορούν να αναλάβουν, ανάλογα με την περιοχή εφαρμογής:

- Δημοτικές αρχές
- Δίκτυο Δήμων σε σχήματα/ συμπράξεις (ενότητες γειτονικών δήμων,) που θα δημιουργήσουν οι ίδιοι, θέτοντας ως επικεφαλής έναν από τους δήμους, όταν η περιοχή εφαρμογής αφορά στο σύνολο των δήμων ή σε τμήματά τους. Σε περιπτώσεις σχημάτων ή συμπράξεων Δήμων, που έχουν λάβει μορφή νομικού προσώπου, ρόλο «αστικής αρχής» αναλαμβάνει το νομικό πρόσωπο
- Εταιρικά σχήματα με επικεφαλής Δημοτική/ές Αρχή/ές,
- Ειδικότερα για την Περιφέρεια Αττικής και την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, το ρόλο Αστικής Αρχής θα μπορούσαν να αναλάβουν αντίστοιχα, η Μητροπολιτική περιφέρεια Αττικής και η Μητροπολιτική ενότητα Θεσσαλονίκης, οι οποίες σύμφωνα με το άρθρο 210 του Ν. 3852/ 2010 για την «*Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης*» επιφορτίζονται και με αρμοδιότητες μητροπολιτικού χαρακτήρα.

Η συνεργασία της Αστικής Αρχής με τη ΔΑ, είναι απαραίτητη, οι δε εμπλεκόμενοι τοπικοί, δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς μπορούν να εκπροσωπούν ενδεικτικά τους τομείς των μεταφορών, της ενέργειας, των αναγκαίων υποστηρικτικών υποδομών, του περιβάλλοντος, των νέων τεχνολογιών, τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, την τοπική κοινωνία, ενώ παράλληλα θα πρέπει να επιδιώκεται η συνεργασία των τομέων που μπορούν να δράσουν συμπληρωματικά και των εμπλεκόμενων που μπορούν να αναλάβουν πρωτοβουλίες στην κατεύθυνση της ισόρροπης εταιρικής σχέσης και του ολοκληρωμένου χαρακτήρα των μελλοντικών παρεμβάσεων.

Η αστική αρχή θα πρέπει να επιφορτιστεί, σύμφωνα με τον κανονισμό, με καθήκοντα που συνδέονται τουλάχιστον με την επιλογή των πράξεων (Καν. 1301/2013, άρθρο 7 (4) ΕΤΠΑ). Για το λόγο αυτό, απαιτείται γραπτή συμφωνία μεταξύ της Αστικής Αρχής με τη ΔΑ (βλ. Παράρτημα ΙΙΙ).

6.1.3. Σκοπός και περιεχόμενο της ΟΧΕ για Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (ΒΑΑ)

Μέσω του συνεχούς διαλόγου μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών και τη σύμφωνη γνώμη τους, καταρτίζεται από την Αστική Αρχή η προγραμματική βάση, το περιεχόμενο, το Σχέδιο Δράσης και ο προϋπολογισμός της *στρατηγικής ΟΧΕ*. Στο πλαίσιο της διαδικασίας σχεδιασμού είναι σκόπιμο να γίνει διαβούλευση και υποστήριξη από τη ΔΑ, εφόσον ζητηθεί από την Αστική Αρχή.

Α) Σε περίπτωση που στο ΠΕΠ ή στο Έγγραφο εξειδίκευσης προβλέπονται ρητά συγκεκριμένες περιοχές στις οποίες θα εφαρμοσθεί ΟΧΕ Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης, η ΔΑ καλεί την Αστική Αρχή/Ενδιάμεσο Φορέα⁷ να υποβάλει τη *Στρατηγική Ολοκληρωμένης Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης* με το ακριβές και αναλυτικό περιεχόμενο, τον αναλυτικό προϋπολογισμό των δράσεων/ πράξεων οι οποίες συνδέονται με δείκτες και αναμενόμενα αποτελέσματα, συγκεκριμένο Σχέδιο Δράσης, την συμπληρωματικότητα με χρηματοδοτικά εργαλεία και ενδεχόμενη συμμετοχή άλλων προγραμμάτων. Στην περίπτωση που η ΔΑ προτίθεται να αναθέσει καθήκοντα διαχείρισης σε ΕΦ, θα πρέπει να περιγράφεται στη Στρατηγική με ιδιαίτερη προσοχή το προτεινόμενο σύστημα διαχείρισης

---

⁷ «Οι αστικές αρχές πρέπει να χαρακτηρίζονται ως ενδιάμεσοι φορείς, ανεξάρτητα από την έκταση των καθηκόντων που τους ανατίθενται». Σελ.4, *Guidance for Member States, Programme Authorities and Cities, "Article 7 on Integrated Sustainable Urban Development of the Regulation 1301/2013 on the ERDF*.

Β) Σε περίπτωση που στο ΠΕΠ ή στο Έγγραφο Εξειδίκευσης δεν προβλέπονται συγκεκριμένες περιοχές στις οποίες θα εφαρμοσθεί ΟΧΕ Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης, η ΔΑ δημοσιεύει πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την υποβολή προτάσεων από Αστικές Αρχές, σύμφωνα με τα κριτήρια για τους τύπους περιοχών που έχουν καθορισθεί. Συγκεκριμένα, οι Αστικές Αρχές καλούνται σε πρώτη φάση να καταθέσουν προτάσεις *Στρατηγικών ΒΑΑ* με σύντομη περιγραφή του περιεχομένου της στρατηγικής, αρχικό Σχέδιο Δράσης, αρχικό προϋπολογισμό και χρονοδιάγραμμα. Στη συνέχεια και μετά την επιλογή των προτάσεων, καλούνται οι Αστικές Αρχές να καταθέσουν πλήρες/ αναλυτικό σχέδιο της Στρατηγικής ΒΑΑ (όπως περιγράφεται παραπάνω στο σημείο Α). Ενδέχεται συμπερίληψη στο υποβληθέν σχέδιο της Στρατηγικής ΟΧΕ-ΒΑΑ και άλλων χρηματοδοτικών εργαλείων (Jessica, Jeremie, Elena), άλλων προγραμμάτων (Horizon 2020, Life+, εθνικά προγράμματα, κλπ.) καθώς και κρατικών ενισχύσεων.

6.2. ΟΧΕ για ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΙΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ

6.2.1. α) Προετοιμασία του πλαισίου ανάπτυξης των ΟΧΕ άλλων χωρικών στρατηγικών από τη Διαχειριστική Αρχή

Η ΔΑ θα πρέπει να διαμορφώσει κατάλληλα το Έγγραφο Εξειδίκευσης του ΕΠ καταλήγοντας στην πρόσκληση για την υποβολή των προτάσεων που θα απευθύνει η ΔΑ⁸.

Στην πρόσκληση προς τους Φορείς, η ΔΑ θα περιγράφει τα καθήκοντα που ενδεχομένως θα εκχωρηθούν σε Ενδιάμεσο Φορέα (ΕΦ) της ΟΧΕ.

6.2.1. β) Προετοιμασία της ΟΧΕ για άλλες χωρικές στρατηγικές από τους αρμόδιους φορείς

Για την περίπτωση **ΟΧΕ για άλλες χωρικές στρατηγικές**, οι φορείς που μπορούν να αναλάβουν τον σχεδιασμό ή και την υλοποίηση της στρατηγικής της περιοχής της ΟΧΕ είναι:

α) υπο-περιφερειακές αρχές (Δήμοι, συμπράξεις Δήμων, περιφερειακές διοικητικές δομές κ.α.), με θεσμικά κατοχυρωμένη διοικητική αρμοδιότητα,

---

⁸ Στην περίπτωση που η ΟΧΕ αφορά περισσότερα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα, ορίζεται η ΔΑ που θα εκτελεί τα καθήκοντα που της αναλογούν εκπροσωπώντας και τις άλλες ΔΑ.

β) εταιρικά σχήματα (σχήματα συνεργασίας περιφερειακών και τοπικών αρχών/ δημόσιων ή /και ιδιωτικών εταιρειών/επαγγελματικών ενώσεων και επιμελητηρίων) που θα εκπροσωπούν λειτουργικές περιοχές ή περιοχές με ειδικά χαρακτηριστικά με επικεφαλής φορείς ή οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης α΄ και β΄ βαθμού.

γ) κεντρικός και περιφερειακός φορέας (Υπουργεία, εποπτευόμενοι φορείς Υπουργείων, Υπηρεσίες, Φορείς της Περιφέρειας).

Για τη διαμόρφωση και επιλογή των στρατηγικών ΟΧΕ αυτής της κατηγορίας ακολουθούνται παρόμοιες διαδικασίες με αυτές που αναφέρονται στις ΟΧΕ ΒΑΑ.

Α) Σε περίπτωση που στο ΠΕΠ ή στο Έγγραφο εξειδίκευσης προβλέπονται ρητά συγκεκριμένες περιοχές στις οποίες θα εφαρμοσθεί ΟΧΕ για άλλες χωρικές στρατηγικές, η ΔΑ καλεί τους Φορείς Στρατηγικής ή/και Ενδιάμεσους φορείς (ανάλογα με τα προβλεπόμενα στο ΠΕΠ ή στο Έγγραφο Εξειδίκευσης) να υποβάλουν τη *Στρατηγική Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης* με το ακριβές και αναλυτικό περιεχόμενο, αναλυτικό προϋπολογισμό των δράσεων, συγκεκριμένο Σχέδιο Δράσης, συμπληρωματικότητα με χρηματοδοτικά εργαλεία, συμμετοχή και άλλων προγραμμάτων. Στην περίπτωση που η ΔΑ προτίθεται να αναθέσει καθήκοντα διαχείρισης σε ΕΦ, θα πρέπει να περιγράφεται στη Στρατηγική με ιδιαίτερη προσοχή το προτεινόμενο σύστημα διαχείρισης.

Β) Σε περίπτωση που στο ΠΕΠ ή στο Έγγραφο Εξειδίκευσης δεν προβλέπονται συγκεκριμένες περιοχές στις οποίες θα εφαρμοσθούν ΟΧΕ για άλλες χωρικές στρατηγικές, η ΔΑ καλεί τους ενδιαφερόμενους Φορείς, να καταθέσουν προτάσεις ΟΧΕ με σύντομη περιγραφή του περιεχομένου, αρχικό Σχέδιο Δράσης, αρχικό προϋπολογισμό και χρονοδιάγραμμα, ώστε να μην επιβαρυνθούν οι ενδιαφερόμενοι. Για την/ τις πρόταση/ προτάσεις ΟΧΕ που θα επιλεγεί/ ούν, θα πρέπει στη συνέχεια να κατατεθεί/ κατατεθούν, το πλήρες/ αναλυτικό σχέδιο της πρότασης/ προτάσεων (όπως περιγράφεται παραπάνω στο σημείο Α).

Ενδέχεται συμπερίληψη στο υποβληθέν σχέδιο της *Στρατηγικής ΟΧΕ* και άλλων χρηματοδοτικών εργαλείων (Jessica, Jeremie, Elena), άλλων προγραμμάτων (Horizon 2020, Life+, εθνικά προγράμματα, κλπ.) καθώς και κρατικών ενισχύσεων.

Σε κάθε περίπτωση οι Διαχειριστικές Αρχές δύναται να αναλάβουν τη διαχείριση και παρακολούθηση της ΟΧΕ.

7. Ενδεικτικά κριτήρια αξιολόγησης για την επιλογή της ΟΧΕ

Η Επιτροπή Παρακολούθησης εγκρίνει τα κριτήρια επιλογής των Στρατηγικών καθώς και τα κριτήρια επιλογής των πράξεων.

Η ΔΑ συντάσσει τα κριτήρια επιλογής της ΟΧΕ και διατηρεί το δικαίωμα του τελικού ελέγχου της επιλεξιμότητας των πράξεων που επιλέγονται από τον ΕΦ .

Ακολουθούν ενδεικτικά κριτήρια επιλογής όπου οι ΔΑ μπορούν να επιλέξουν ή/και εξειδικεύσουν περαιτέρω, ανάλογα με τον τύπο της πρόσκλησης:

Βασικά κριτήρια επιλογής (ΝΑΙ/ ΟΧΙ κριτήρια)

- Συμφωνία με τις προϋποθέσεις και τους όρους της πρόσκλησης.
- Σαφήνεια ως προς τη δομή της στρατηγικής, την ανταπόκριση στις προκλήσεις, τα προβλήματα και τον ολοκληρωμένο χαρακτήρα της.
- Συμβατότητα με το ΠΕΠ και άλλα αναπτυξιακά σχέδια/ κείμενα αναφοράς (RIS, χωροταξικά, πολεοδομικά, τοπικά αναπτυξιακά σχέδια, κλπ.).
- Κριτήρια που θα αναφέρονται στη δυνατότητα του φορέα να ανταποκριθεί στα καθήκοντά του (θεσμική και διαχειριστική ικανότητα) ως ΕΦ.

Τελικά κριτήρια επιλογής

Κριτήρια που χαρακτηρίζουν τις χωρικές στρατηγικές:

- Περιοχές με ιδιαίτερα οξυμένα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα στα οποία έχει συμβάλει η οικονομική κρίση.
- Περιοχές αυξημένης ανεργίας, χαμηλού εισοδήματος των κατοίκων, αστικής φτώχειας.
- Περιοχές υποβαθμισμένου φυσικού και δομημένου περιβάλλον, αλλαγών χρήσεων γης, αστικής διάχυσης.
- Περιοχές αστικής ή βιομηχανικής ρύπανσης, προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή.
- Περιοχές περιβαλλοντικής υποβάθμισης, έλλειψης ή υποβάθμισης πρασίνου και ελεύθερων χώρων για τους πολίτες (κοινόχρηστοι και κοινωφελείς).

- Περιοχές που παρατηρούνται ελλείψεις βασικών υποδομών καθώς και υποδομών/ υπηρεσιών που διευκολύνουν την κινητικότητα και την ένταξη στις λειτουργίες της περιοχής των ατόμων με ειδικές ανάγκες.
- Περιοχές αποβιομηχάνισης, εγκαταλελειμμένων βιομηχανικών/ βιοτεχνικών ζωνών στο κέντρο ή τις παρυφές των πόλεων, εξαφάνισης παραγωγικών τομέων και δραστηριοτήτων ή που φιλοξενούν φθίνουσες οικονομικές δραστηριότητες.
- Περιοχές που παρατηρούνται ελλείψεις κοινωνικών υποδομών καθώς και δομών/ υπηρεσιών, περιοχές συγκέντρωσης μειονεκτικών κοινωνικών ομάδων και φαινομένων κοινωνικού αποκλεισμού.
- Περιοχές ιδιαίτερου πολιτισμικού χαρακτήρα.
- Περιοχές που χαρακτηρίζονται από προβλήματα οργανικής σύνδεσης, προσβασιμότητας και εξυπηρέτησης των παραγωγικών δραστηριοτήτων και του τοπικού πληθυσμού, του περιαστικού ή ευρύτερου αγροτικού χώρου.
- Αστικές περιοχές που συμμετείχαν ή συμμετέχουν στα ευρωπαϊκά προγράμματα αστικής ανάπτυξης RFSC και URBACT.

Κριτήρια που χαρακτηρίζουν την αναπτυξιακή δυναμική της Στρατηγικής:

- Τοπικές δυνατότητες και τη χωρική παραγωγική εξειδίκευση και την σύνδεση προτάσεων οικονομικής ανάκαμψης με τα στοιχεία της καινοτομίας και του εκσυγχρονισμού,
- Καταλληλότητα των προτεινόμενων προτεραιοτήτων και δράσεων της ΟΧΕ για την κάλυψη των τοπικών αναγκών και της τοπικής αναπτυξιακής προοπτικής, την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας των ΜΜΕ και της κοινωνικής οικονομίας,
- Ρεαλιστικότητα του προϋπολογισμού, όπως και την ισόρροπη κατανομή των πόρων μεταξύ επενδυτικών προτεραιοτήτων και του χρονοδιαγράμματος υλοποίησης των επιμέρους δράσεων,
- Ορατά και μετρήσιμα αναμενόμενα αποτελέσματα σε σχέση με το ΠΕΠ.

Κριτήρια ολοκληρωμένου χαρακτήρα της στρατηγικής ΟΧΕ:

- Συνεκτικότητα των τομεακών δράσεων για τη συγκεκριμένη χωρική ενότητα,

- Ικανό και αντιπροσωπευτικό εταιρικό σχήμα,
- Συνδυασμός περισσοτέρων Ταμείων.

8. Υλοποίηση της ΟΧΕ

Ο ρόλος των Ενδιάμεσων Φορέων/ Ενδιάμεσων Φορέων Διαχείρισης

Ο Ενδιάμεσος Φορέας ορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 13 του Ν. 4314 και τα άρθρα 36 και 123 (6) (7) του Γενικού Κανονισμού 1303/2013 και 7 (4) (5) του κανονισμού ΕΤΠΑ 1301/2013.

Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 13, Ν. 4314/2014, με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού και όπου απαιτείται του Υπουργού Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Ενέργειας και Περιβάλλοντος, μετά από εισήγηση του οικείου Περιφερειάρχη, δύνανται να ορίζονται Ενδιάμεσοι Φορείς, οι οποίοι αναλαμβάνουν τη διαχείριση μέρους ΕΠ ή συγκεκριμένα καθήκοντα της Διαχειριστικής Αρχής του εν λόγω ΕΠ, για δράσεις ολοκληρωμένων χωρικών επενδύσεων ή βιώσιμης αστικής ανάπτυξης σύμφωνα με το Άρθρο 123, παρ.7 και 6 του Κανονισμού αντίστοιχα.

Οι Ενδιάμεσοι Φορείς διακρίνονται στους φορείς που δύναται να αναλάβουν α) συγκεκριμένα καθήκοντα διαχείρισης της ΟΧΕ υπό την ευθύνη της ΔΑ, β) τη συνολική διαχείριση της ΟΧΕ, με παράλληλη διαχείριση μέρους των πόρων του ΕΠ που θα διατεθούν.

Η ΔΑ μπορεί να επιλέξει την εκχώρηση της διαχείρισης και υλοποίησης μιας ΟΧΕ σε έναν ΕΦ.

Οι ΕΦ συνεργάζονται με τη ΔΑ καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησης της ΟΧΕ. Σημειώνεται ότι η αρμόδια αρχή, αστική αρχή ή φορέας, μπορεί να ταυτίζεται με τον ΕΦ ή να ορίσει τον Ενδιάμεσο Φορέα. Στην περίπτωση που τη διαχείριση της ΟΧΕ αναλαμβάνει Ενδιάμεσος Φορέας, η αξιολόγηση της πρότασης Στρατηγικής της ΟΧΕ από τη Δ.Α., συνιστά αποδοχή του Ε.Φ.

Σημειώνεται ότι στο στάδιο της διαδικασίας της τελικής επιλογής των σχεδίων πραγματοποιείται αξιολόγηση της θεσμικής και διαχειριστικής ικανότητας του

προτεινόμενου ΕΦ από τη ΔΑ του Επιχειρησιακού Προγράμματος, σύμφωνα με το εγχειρίδιο του ΣΔΕ.

Για τον ορισμό και επιλογή ΕΦ ισχύουν τα προβλεπόμενα στο εγχειρίδιο του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου.

9. Περιγραφή της οικονομικής διαχείρισης της ΟΧΕ

Η ένταξη στο ΠΔΕ των έργων που επιλέγονται για συγχρηματοδότηση στο πλαίσιο των προγραμμάτων, γίνεται σύμφωνα με το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου του ΕΣΠΑ (Άρθρο 27 και Άρθρο 13 του νόμου 4314/2014), με την κοινοποίηση στη Διεύθυνση Δημοσίων Επενδύσεων της απόφασης ένταξης με μέριμνα της Διαχειριστικής Αρχής. Η εγγραφή πραγματοποιείται στη Συλλογική Απόφαση (ΣΑΕΠ) της αρμόδιας Περιφέρειας.

Στην περίπτωση που μία προς ένταξη στρατηγική ΟΧΕ περιλαμβάνει πόρους από διαφορετικά τομεακά προγράμματα του ΕΣΠΑ, πριν την απόφαση ένταξης των έργων που εκδίδεται από την Διαχειριστική Αρχή, πρέπει να υπάρχει και απόφαση εκχώρησης του αντίστοιχου ποσού στη ΔΑ ή ΕΦ από τον αρμόδιο υπουργό.

Λειτουργικά έξοδα των ΕΦ (π.χ. τεχνικός σύμβουλος, νομική υποστήριξη, παροχή υπηρεσιών, κλπ. εκτός μισθοδοσίας), ποσού 50.000€ ή έως του ύψους του 0,5% της εγκεκριμένης συνολικής δημόσιας δαπάνης της ΟΧΕ, δύναται να καλυφθούν από τη Τεχνική Βοήθεια του ΕΠ.

10. Παρακολούθηση της ΟΧΕ

Συνοπτικά, ο ΕΦ όταν αναλαμβάνει διαχειριστικές αρμοδιότητες είναι ο αρμόδιος φορέας για την παρακολούθηση της υλοποίησης της Στρατηγικής και του Σχεδίου Δράσης της ΟΧΕ.

Για την περίπτωση της **Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης**, η **ΔΑ** θα παρακολουθεί την **κάλυψη του ποσοστού που έχει δεσμευτεί στο ΕΠ.**

Η παρακολούθηση θα γίνεται σύμφωνα με τους βασικούς δείκτες (εκροών και αποτελέσματος) που αναφέρονται στο Σχέδιο Δράσης της ΟΧΕ και οι οποίοι θα πρέπει να συνάδουν κατ'ελάχιστον με τους αντίστοιχους που προβλέπονται στο ΕΠ.

Ο ΕΦ ετοιμάζει (εντός του Α' τριμήνου κάθε έτους) ετήσιες εκθέσεις της πορείας της υλοποίησης και της εκπλήρωσης των αναμενόμενων αποτελεσμάτων (με ορίζοντα το τέλος του έτους που προηγείται της έκθεσης) σε μορφή κειμένου που θα έχει υποδειχθεί από τη ΔΑ του ΕΠ, ενώ προβλέπεται και συζήτηση της πορείας υλοποίησης της ΟΧΕ στην Επιτροπή Παρακολούθησης του ΕΠ.

Το καθεστώς ενίσχυσης για τις δράσεις που θα εφαρμοστούν μέσω των ΟΧΕ ακολουθεί το ίδιο νομικό πλαίσιο με τις δράσεις του ΕΣΠΑ.

Αναλυτικότερα, στο εγχειρίδιο του ΣΔΕ προβλέπεται διαδικασία παρακολούθησης πράξεων και διαδικασία ορισμού και παρακολούθησης του ΕΦ. Η παρακολούθηση των ΟΧΕ θα ακολουθήσουν αυτές τις διαδικασίες.

Ο Γενικός Γραμματέας Δημοσίων Επενδύσεων – ΕΣΠΑ

Αλέξης Χαρίσης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Μεθοδολογία για τον ορισμό των λειτουργικών αστικών περιοχών του ΟΟΣΑ

Παρατίθεται απόσπασμα μεθοδολογίας που έχει αναπτύξει ο ΟΟΣΑ ως **βιβλιογραφική αναφορά** για τον καλύτερο ορισμό των λειτουργικών-αστικών περιοχών – όπου χρειαστεί- από τις ΔΑ ή τις αστικές αρχές. Υπογραμμίζεται ότι η μεθοδολογία αυτή είναι ενδεικτική, καθώς αναφέρεται στο σύνολο των χωρών του ΟΟΣΑ.

Η, κατά ΟΟΣΑ, μεθοδολογία αποτελείται από τρία βασικά βήματα:

Βήμα 1. Προσδιορισμός των βασικών δήμων μέσω συνδυαστικών στοιχείων για τον πληθυσμό:

1. Τα γεωγραφικά προσδιορισμένα δομικά στοιχεία που δύναται να καθορίσουν τις λειτουργικές αστικές περιοχές είναι οι δήμοι (LAU2 σύμφωνα με την ορολογία της Eurostat και οι μικρότερες διοικητικές μονάδες για τις οποίες υπάρχουν διαθέσιμα εθνικά στοιχεία καθημερινών μετακινήσεων όσον αφορά τις μη ευρωπαϊκές χώρες).
2. Ένας αστικός πυρήνας αποτελείται από ένα υψηλής πυκνότητας σύμπλεγμα συνεχόμενων κελιών 1 km² και πυκνότητας τουλάχιστον 1500 κατοίκων ανά km². Το κατώτερο όριο των 1000 κατοίκων ανά km² εφαρμόζεται στον Καναδά και τις Ηνωμένες Πολιτείες, όπου αρκετές μητροπολιτικές περιοχές αναπτύσσονται με λιγότερο συμπαγή τρόπο.
3. Μικρά αστικά συμπλέγματα (με λιγότερους των 50000 κατοίκους στην Ευρώπη, τις ΗΠΑ, τη Χιλή και τον Καναδά, 100000 στην Ιαπωνία, την Κορέα και το Μεξικό) εξαιρούνται
4. Ένας δήμος ορίζεται ως μέρος ενός αστικού πυρήνα, εφόσον τουλάχιστον το 50% του πληθυσμού του δήμου ζει μέσα στον αστικό σύμπλεγμα.

Βήμα 2. Σύνδεση μη συνεχόμενων πυρήνων που ανήκουν στην ίδια λειτουργική αστική περιοχή:

1. Εάν περισσότεροι από το 15% των εργαζόμενων κατοίκων που κατοικούν σε ένα αστικό πυρήνα εργάζονται σε έναν άλλο αστικό πυρήνα, αυτοί οι δύο πυρήνες μπορούν να

συνδυαστούν και να αντιμετωπιστούν ως ένας ενιαίος προορισμός (η κατηγορία αυτή περιλαμβάνεται ώστε να ληφθεί υπόψη η πολυκεντρικότητα).

Βήμα 3. Η ταυτότητα της αστικής ενδοχώρας:

1. Οι δήμοι των οποίων τουλάχιστον το 15% των εργαζόμενων κατοίκων εργάζονται σε συγκεκριμένο αστικό πυρήνα, δύναται να αναφέρονται στη λειτουργική αστική περιοχή.
2. Οι Δήμοι που περιβάλλονται από μια ενιαία λειτουργική περιοχή περιλαμβάνονται, οι δε μη συνεχόμενοι δήμοι εξαιρούνται.

Περισσότερα στοιχεία για την παραπάνω μεθοδολογία μπορούν να αναζητηθούν στο “*OECD (2012), Redefining Urban: A New Way to Measure Metropolitan Areas, OECD Publishing, Paris*”.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Δίκτυο Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης

(Δίκτυο για το συντονισμό και την παρακολούθηση των εφαρμογών Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης στο πλαίσιο της Πολιτικής Συνοχής 2014-20)

Σύμφωνα με το *‘Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης – ΕΣΠΑ 2014-2020’* προβλέπεται η εφαρμογή πολιτικών ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης για την αντιμετώπιση των οικονομικών, των κοινωνικών ανισοτήτων και την καταπολέμηση της ανεργίας στη χωρική ενότητα που εκδηλώνονται οι ανισότητες και υπάρχει το ενδογενές δυναμικό για την αντιστροφή τους.

Πιο συγκεκριμένα, η Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη, στοχεύει στην ανάπτυξη των απαραίτητων ενεργειών για την παραγωγική ανασυγκρότηση και τη σταδιακή απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος που θα συνδράμει στην εθνική και τις περιφερειακές στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης, με συνδυασμό όλων των αναπτυξιακών παρεμβάσεων που αναφέρονται στην ίδια χωρική ενότητα και συν-ευθύνη των εμπλεκόμενων φορέων.

Τα εργαλεία που δύναται να χρησιμοποιηθούν περιλαμβάνουν την *“Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων”*, την *“Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση”* και την *“Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη”*.

Για την υποστήριξη των συγκεκριμένων πρωτοβουλιών και εργαλείων Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης προβλέπεται η λειτουργία **Δικτύου συντονισμού και παρακολούθησης** της υλοποίησής τους.

Κύριος σκοπός του Δικτύου είναι η ανάπτυξη διαλόγου για το βέλτιστο σχεδιασμό, την εξασφάλιση της ολοκληρωμένης αναπτυξιακής προσέγγισης των χωρικών στρατηγικών, τη διαχείριση και την παρακολούθηση τους .

Η παροχή τεχνογνωσίας, η επεξεργασία και ανάδειξη προτεραιοτήτων και προτάσεων, η ανταλλαγή ιδεών και η γνωστοποίηση καλών πρακτικών στην κατεύθυνση της συμπληρωματικότητας μεταξύ του εθνικού και περιφερειακού επιπέδου, καθώς και άλλων εργαλείων ή προγραμμάτων⁹, διασφαλίζοντας την αποφυγή επικαλύψεων, αποτελούν τα κύρια αντικείμενα του έργου του Δικτύου.

---

⁹ Ενδεικτικά: χρηματοδοτικά εργαλεία (Jessica, κλπ.), άλλα ευρωπαϊκά (Life+, Horizon 2020, κλπ.) ή εθνικά προγράμματα, ενδεχόμενα έτερα προγράμματα στην περίπτωση συνδυασμού ITIs και CLLDs εντός ενός ευρύτερου χωρικού σχεδίου.

Η συνεχής ενημέρωση σε θέματα που άπτονται του θεσμικού και νομικού πλαισίου υλοποίησης των συγχρηματοδοτούμενων έργων και των απαιτήσεων του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου, όπως περιεχόμενο προκηρύξεων, αντιμετώπιση ζητημάτων που ανακύπτουν κατά τη διαδικασία επιλογής, απλοποίηση διαδικασιών για τους δικαιούχους συνιστούν αντικείμενα εργασίας του Δικτύου που θα συνεδριάζει σε τακτική βάση, με παράλληλη, συνεχή ηλεκτρονική επικοινωνία.

Επιπλέον θα εξετάζεται η αξιοποίηση των πορισμάτων που θα περιλαμβάνονται στις αξιολογήσεις του ΕΣΠΑ και των ΕΠ.

Για τη λειτουργία του Δικτύου θα αξιοποιηθεί η εμπειρία και οι καλές πρακτικές παρόμοιων δι-υπηρεσιακών Δικτύων που λειτουργούν υπό την ευθύνη των Γενικών Διευθύνσεων της Ε.Ε. των αναφερόμενων στα εμπλεκόμενα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία.

Το Δίκτυο θα συντονίζει η Ειδική Υπηρεσία Στρατηγικής, Σχεδιασμού και Αξιολόγησης και θα συμμετέχουν οι Ειδικές Υπηρεσίες της ΕΑΣ (ΕΥΣΕ, ΕΥΘΥ, ΕΥΣΕΚΤ, ΕΥΟΠΣ, ΕΥΚΕ), οι ΕΥΔ ΠΑΑ και ΕΥΔ ΕΠΑΛΘ, οι Διαχειριστικές Αρχές των Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων. Κατά περίπτωση θα μετέχουν του Δικτύου, εκπρόσωποι των εμπλεκόμενων Επιτελικών Δομών ΕΣΠΑ των Υπουργείων ή άλλων υπηρεσιών τους, των Περιφερειακών Επιτροπών Αναπτυξιακού Σχεδιασμού ΕΣΠΑ, η ΚΕΔΕ, η ΕΝΠΕ, εκπρόσωποι των Αρχών που σχεδιάζουν ή/ και υλοποιούν τις συγκεκριμένες πρωτοβουλίες και η ΓΓΕΤ, ως το φορέα σχεδιασμού της Στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης (RSI3).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

Προτεινόμενο υπόδειγμα Γραπτής Συμφωνίας μεταξύ της Διαχειριστικής Αρχής και Αστικής Αρχής το οποίο η Διαχειριστική Αρχή προσαρμόζει ανάλογα:¹⁰

«Διακανονισμός/ Συμφωνία μεταξύ της αστικής αρχής και της Διαχειριστικής Αρχής αναφορικά με την επιλογή των πράξεων»

1. Υπό την ευθύνη της Διαχειριστικής Αρχής, η αστική αρχή ...Χ... προχωρά στην επιλογή των πράξεων, προκειμένου να εφαρμόσει την ολοκληρωμένη αστική στρατηγική της.
2. Η αστική αρχή συνεπώς δραστηριοποιείται σύμφωνα με το Άρθρο 7 ΕΤΠΑ και το Άρθρο 123 (6) του Γενικού Κανονισμού ως ενδιάμεσος φορέας της Διαχειριστικής Αρχής προκειμένου για την επιλογή των πράξεων.
3. Η μεθοδολογία και τα κριτήρια για την επιλογή των πράξεων εγκρίνονται από την Επιτροπή Παρακολούθησης.
4. Η Διαχειριστική Αρχή αποφασίζει αν η ολοκληρωμένη αστική στρατηγική της περιοχής ...Χ... είναι σύμφωνη με τον άξονα προτεραιότητας ...Ψ... Του Επιχειρησιακού Προγράμματος.
5. Τα καθήκοντα της αστικής αρχής για την επιλογή των πράξεων καθορίζονται ως κατωτέρω:

(προκειμένου να προβεί στην επιλογή των πράξεων, η αστική αρχή θα πρέπει να έχει στη διάθεσή της όλα τα απαραίτητα στοιχεία ώστε να λάβει μία εμπεριστατωμένη απόφαση. Ειδικότερα, θα πρέπει να γνωρίζει αν μία πράξη είναι επιλέξιμη προς χρηματοδότηση, αν βρίσκεται σε συμφωνία με το εφαρμοστέο δίκαιο και αν έχει την απαραίτητη διοικητική, οικονομική και επιχειρησιακή ικανότητα να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις αυτής της χρηματοδοτικής υποστήριξης. Στην περίπτωση όπου μία αστική αρχή δεν έχει την απαραίτητη εξειδίκευση ώστε να προβεί σε αυτές τις επαληθεύσεις, τότε εκείνες μπορεί να ικανοποιηθούν από την Διαχειριστική Αρχή. Τα αποτελέσματα αυτής της διαδικασίας θα πρέπει στη συνέχεια να παραδοθούν στην αστική αρχή. Παρόλα αυτά, σε κάθε περίπτωση, η ευθύνη για την εφαρμογή των συμφωνημένων διαδικασιών και κριτηρίων, υποκείμενων στον τελικό έλεγχο επιλεξιμότητας, θα πρέπει να βρίσκεται στη Διαχειριστική Αρχή.

---

¹⁰ EGESIF_15-0010-00, 06/03/2015

6. Η Διαχειριστική Αρχή διατηρεί το δικαίωμα να διεξάγει έναν τελικό έλεγχο επιλεξιμότητας πριν την έγκριση των πράξεων, διασφαλίζοντας με αυτόν τον τρόπο ότι οι διαδικασίες και τα κριτήρια επιλογής έχουν εφαρμοστεί ορθά.
7. Στην περίπτωση κατά την οποία η αστική αρχή είναι δικαιούχος μιας πράξης, η ίδια η αστική αρχή διασφαλίζει τον κατάλληλο διαχωρισμό των λειτουργιών της, ώστε να αποφευχθεί τυχόν σύγκρουση συμφερόντων. Θα εφαρμόζονται κατάλληλες διαδικασίες.
8. Η διαδικασία και τα αποτελέσματα της επιλογής πράξεων θα πιστοποιηθούν από την αστική αρχή και όλα τα σχετικά έγγραφα θα τηρούνται σε συμφωνία με το οριζόμενο χρονοδιάγραμμα που ισχύει για τις χρηματοδοτούμενες από το ΕΤΠΑ-ΕΚΤ πράξεις. Η Διαχειριστική Αρχή, η Αρχή Πιστοποίησης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συμβούλιο έχουν το δικαίωμα να διεξάγουν έλεγχο αναφορικά με τη διαδικασία επιλογής των πράξεων, σύμφωνα με το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου.
9. Η απόφαση συγχρηματοδότησης θα λαμβάνεται από τη Διαχειριστική Αρχή και οφείλει να είναι σύμφωνη με τις κανονιστικές απαιτήσεις και να εξαρτάται από την διαθεσιμότητα χρηματοδότησης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV

Προτεινόμενο Περιεχόμενο μιας ολοκληρωμένης χωρικής/ΒΑΑ στρατηγικής

α) Παρουσίαση της περιοχής παρέμβασης

- Παρουσίαση της υφιστάμενης κατάστασης σε σχέση με τις πέντε προκλήσεις που αναφέρονται στο Άρθρο 7¹¹, με στατιστικά στοιχεία και τεκμηριωμένες αναφορές¹² σχετικά με:
  - Δημογραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά
  - Οικονομικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού (ανεργία και απασχόληση)
  - Οικονομικές δραστηριότητες
  - Χωροταξική και πολεοδομική οργάνωση
- Σύντομη αναφορά στα κυριότερα προβλήματα και προκλήσεις της περιοχής (ανεργία, χαμηλά εισοδήματα, ελλείψεις σε υποδομές και υπηρεσίες, περιβαλλοντική υποβάθμιση, αποβιομηχάνιση, κλπ.) που θα αντιμετωπισθούν μέσω της προτεινόμενης στρατηγικής.
- Χάρτες της περιοχής

β) Στόχοι της στρατηγικής

- Παρουσίαση του στρατηγικού στόχου ή του οράματος
- Ανάλυση της στρατηγικής
- Σύνοψη υφιστάμενων στρατηγικών και πολιτικών που σχετίζονται με την περιοχή παρέμβασης (τοπικές, περιφερειακές και εθνικές) και συμβατότητα με το ΠΕΠ.

γ) Σχέδιο Δράσης

- Ειδικοί Στόχοι (συγκεκριμένοι, μετρήσιμοι, εφικτοί, ρεαλιστικοί και χρονικά οριοθετημένοι/SMART) και αναμενόμενα αποτελέσματα
- Ανάλυση των προτεινόμενων ενδεικτικών δραστηριοτήτων / δράσεων / για την επίτευξη των στόχων και των αποτελεσμάτων
- Χρονοπρογραμματισμός

δ) Σχέδιο χρηματοδότησης

- Σύνδεση με επενδυτικές προτεραιότητες του Επιχειρησιακού Προγράμματος 2014-2020 και πόροι που απαιτούνται
- Πηγές χρηματοδότησης (συμπεριλαμβανομένων άλλων εκτός ΕΤΠΑ και ΕΚΤ)

ε) Υλοποίηση και παρακολούθηση

- Δυνητικοί Δικαιούχοι των προτεινόμενων δράσεων

---

¹¹ Για τις περιπτώσεις της ΒΑΑ

¹² Μελέτες, έρευνες πεδίου, SWOT ανάλυση

- Παρουσίαση των δεικτών που θα χρησιμοποιούνται για την παρακολούθηση της προόδου των έργων και της στρατηγικής

στ) Ανάλυση κινδύνου

- Περιγραφή του είδους των κινδύνων (π.χ. επιχειρησιακών, οικονομικών, νομικών, στελέχωσης, τεχνικών προβλημάτων, θεσμικών)
- Κατηγοριοποίηση σε χαμηλού, μεσαίου ή υψηλού κινδύνου
- Καθορισμός βημάτων που θα μπορούσαν να ακολουθηθούν για τον περιορισμό των πιθανοτήτων και των επιπτώσεων

ζ) Σύστημα διακυβέρνησης

- Πληροφορίες σχετικά με το σύστημα διακυβέρνησης
- Ρόλος και αρμοδιότητες των εμπλεκόμενων φορέων

η) Διαδικασίες διαβούλευσης

- Διαδικασίες διαβούλευσης
- Αποτελέσματα διαβούλευσης

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ

Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης

Υπουργός: ΝΙΚΟΣ ΒΟΥΤΣΗΣ

Τηλ: 213 13 64 901 / 903

Φαξ: 213-136 4401

Email: grammateiaypourgou@ypes.gr

Δ/ση: Σταδίου 27 & Δραγατσάνιου, Αθήνα, Τ.Κ. 10183

Υπουργείο Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων

Υπουργός: ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ-ΜΠΑΛΤΑΣ

Τηλ: 210-3443644/ 210-3443514

Φαξ: 210-34 43 865

Email: minister@minedu.gov.gr

Δ/ση: Ανδρέα Παπανδρέου 37, Μαρούσι, Τ.Κ. 15180

Υπουργείο Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Υπουργός: ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΚΟΥΡΛΕΤΗΣ

Τηλ: 210-69 69 868 / 70 / 71 / 72

Φαξ: 210-69 69 701

Email: secmin@ypapen.gr

Δ/ση: Μεσογείων 119, Αθήνα, ΤΚ. 101 92

Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης

Υπουργός: ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ

Τηλ: 210-33 68 354 / 252 / 355

Φαξ: 210-32 44 377

Email: ypourgos_erg@yeka.gr

Δ/ση: Σταδίου 29, Αθήνα, Τ.Κ.10110

Υπουργείο Υγείας

Υπουργός: ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΥΡΟΥΜΠΛΗΣ

Τηλ: 2105233798

Φαξ: 210 5239101

Email: minister@moh.gov.gr

Δ/ση: Αριστοτέλους 17, Αθήνα, Τ.Κ. 10187

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΕΣ

Περιφέρεια Αν. Μακεδονίας - Θράκης

Γραφείο Περιφερειάρχη Αν. Μακεδονίας – Θράκης κ. Γεωργίου Παυλίδη
Λ. Κακουλίδου 1, 691 00 Κομοτηνή

Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

Γραφείο Περιφερειάρχη Κεντρικής Μακεδονίας κ. Απόστολου Τζιτζικώστα
Β. Όλγας 198, 54100 Θεσ/κη

Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Γραφείο Περιφερειάρχη Δυτικής Μακεδονίας κ. Θεόδωρου Καρυπίδη
Περιοχή ΖΕΠ Κοζάνης, 50100 Κοζάνη

Περιφέρεια Ηπείρου

Γραφείο Περιφερειάρχη Ηπείρου κ. Αλέξανδρου Καχριμάνη
Πλατεία Πύρρου 1, 45221 Ιωάννινα

Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

Γραφείο Περιφερειάρχη Στερεάς Ελλάδας κ. Κωνσταντίνου Μπακογιάννη
Υψηλάντου 1, 351 00 Λαμία

Περιφέρεια Θεσσαλίας

Γραφείο Περιφερειάρχη Θεσσαλίας κ. Κωνσταντίνου Αγοραστού
Διοικητήριο, Κουμουνδούρου & Παπαναστασίου, 41222 Λάρισα

Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

Γραφείο Περιφερειάρχη Ιονίων Νήσων κ. Θεόδωρου Γαλιατσάτου
Εθν. Παλ/τσας, Αλυκές Ποταμού, 491 00 Κέρκυρα

Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

Γραφείο Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας κ. Απόστολου Κατσιφάρα
Ν. Εθνική Οδός Πατρών- Αθηνών 28, 26441 Πάτρα

Περιφέρεια Πελοποννήσου

Γραφείο Περιφερειάρχη Πελοποννήσου κ. Πέτρου Τατούλη
Πλατεία Εθνάρχου Μακαρίου, 221 00 Τρίπολη

Περιφέρεια Αττικής

Γραφείο Περιφερειάρχη Αττικής κας Ρένας Δούρου
Ν.Α. Αθηνών Λ. Συγγρού 15-17, 11744 Αθήνα

Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

Γραφείο Περιφερειάρχη Βορείου Αιγαίου κας Χριστιάνας Καλογήρου
Πλ. Κωνσταντινουπόλεως, 811 00 Μυτιλήνη

Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου

Γραφείο Περιφερειάρχη Νοτίου Αιγαίου κ. Γεωργίου Χατζημάρκου
Επτανήσου 35, 84100 Ερμούπολη

Περιφέρεια Κρήτης

Γραφείο Περιφερειάρχη Κρήτης κ. Σταύρου Αρναουτάκη
Αρχ. Μακαρίου 22, Πλ. Ελευθερίας, 712 02 Ηράκλειο

ΓΕΝΙΚΟΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΣ

Υπουργείο Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού

- Γενικό Γραμματέα Αιγαίου & Νησιωτικής Πολιτικής του Υπουργείου Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού, κ. Ιωάννη Γιαννέλη, Δ/ση: Ακτή Βασιλειάδη Εντός λιμένα-Πύλη Ε1-Ε2, Πειραιάς, ΤΚ 185 10
- Γενικό Γραμματέα Τουριστικής Πολιτικής & Ανάπτυξης του Υπουργείου Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού, κ. Ζαχαράτο Δ/ση: Λεωφ. Βασ. Αμαλίας 12, Αθήνα, ΤΚ 105 57

Υπουργείο Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων

- Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων, κ. Δημήτριο Χασάπη, Δ/ση: Αν. Παπανδρέου 37, Μαρούσι, ΤΚ 151 80
- Γενικό Γραμματέα Έρευνας και Τεχνολογίας του Υπουργείου Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων, κ. Θωμά Μαλούτα, Δ/ση: Μεσογείων 14-18, ΤΚ 115 10
- Γενική Γραμματέας Πολιτισμού, κα. Μαρία Βλαζάκη, Δ/ση: Μπουμπουλίνας 20-22, ΤΚ 106 82 Αθήνα

Υπουργείο Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας

- Γενική Γραμματέα του Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, κα. Χριστίνα Μπαριτάκη Δ/ση: Μεσογείων 119, ΤΚ 101 92, Αθήνα
- Γενικό Γραμματέα Αγροτικής Πολιτικής και Διαχείρισης Κοινοτικών Πόρων, κ. Χαράλαμπο Κασίμη, Δ/ση: Αχαρνών 2, Αθήνα, ΤΚ 101 76
- Γενικό Γραμματέα Βιομηχανίας του Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Δ/ση: Πλατεία Κάνιγγος 20, Αθήνα, ΤΚ 101 81
- Γενική Γραμματέα Χωρικού Σχεδιασμού και Αστικού Περιβάλλοντος, κα. Ρένα Κλαμπατσέα, Δ/ση: Αμαλιάδος 17, ΤΚ 115 23, Αθήνα
- Γενικό Γραμματέα Ενέργειας και Ορυκτών Πρώτων Υλών του Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, κ. Απόστολο Αλεξόπουλο, Δ/ση: Μεσογείων 119, Αθήνα, ΤΚ 10192

Υπουργείο Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης

- Γενική Γραμματέα Διαχείρισης Κοινοτικών και άλλων Πόρων του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, κα Δήμητρα Χαλικιά, Δ/ση: Κοραή 4, Αθήνα, ΤΚ 105 64

ΕΙΔΙΚΟΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΣ

Γραφείο Ειδικού Γραμματέα **Διαχείρισης Τομεακών ΕΠ του ΕΤΠΑ και του ΤΣ**
κα Ε. Φωτονιάτα
Νίκη 5-7, 105 57 Αθήνα

Γραφείο Ειδικού Γραμματέα **Διαχείρισης ΕΠ του ΕΚΤ**
κ. Γ. Ιωαννίδη

Κοραή 4, 105 67 Αθήνα

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. "**Ανταγωνιστικότητα Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία**" Γραφείο Προϊσταμένου ΔΑΛεωφ., Μεσογείων 56, 115 27 Αθήνα

Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. "**Υποδομές Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη**" Προϊσταμένη κα Ζ. Παπασιώπη
Κόνιαρη 15, 114 71 Αθήνα

Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. "**Υποδομές Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη**" Αναπληρωτή Προϊστάμενο κ. Ν. Μαμαλούγκα
Αερ. Παπαναστασίου 34Β, Τ.Κ. 115 27 Αθήνα

Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. "**Υποδομές Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη**" Αναπλ. Προϊστάμενη κα Μαρία Οικονόμου (τομέας Μεταφορών)
Αγίας Σοφίας 10, 154 51 Νέο Ψυχικό

Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. « **Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα** » Προϊσταμένη Δ.Α. , κα Αναστασία Καρκούλη
Θεοφιλοπούλου & 18 Μεναίχμου, 117 43 Αθήνα

Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. "**Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση**" Προϊστάμενο κ. Σοφοκλή Γώγο
Κωνσταντινουπόλεως 45-49, 118 55 Αθήνα

Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. "**Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση** " Αναπληρωτή Προϊστάμενο , κ. Π. Οικονομάκο
Κοραή 4, 105 64 Αθήνα

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Διαχειριστική Αρχή Περιφέρειας **Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης**
Προϊστάμενο κ. Βασίλειο Πιπσινίγκο
Ηροδότου 20, 691 00 Κομοτηνή

Διαχειριστική Αρχή **Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας**
Προϊσταμένη κα Αγγελική Ωραιοπούλου
Λεωφ. Γεωργικής Σχολής 65, 570 01 Πυλαία Θεσσαλονίκης

Διαχειριστική Αρχή Περιφέρειας **Δυτικής Μακεδονίας**
Προϊστάμενο κ. Χαράλαμπο Κιουρτσίδη
ΥΔΕΠ Δ. Μακεδονίας Διοικητήριο -ΖΕΠ, 501 00 Κοζάνη

Διαχειριστική Αρχή Περιφέρειας **Ηπείρου**
Προϊσταμένη κα Ευγενία Παπανικολάου
8ης Μεραρχίας 5-7, 45 445 Ιωάννινα

Διαχειριστική Αρχή Περιφέρειας **Θεσσαλίας**
Προϊσταμένη κα Μελπομένη Σαραφίδου
Σωκράτους 111, 413 36 Λάρισα

Διαχειριστική Αρχή Περιφέρειας **Ιονίων Νήσων**
Προϊστάμενο, κ. Πέτρο Οικονόμου
Εθν. Παλαιοκαστρίτσας Αλυκές Ποταμού, 491 00 Κέρκυρα

Διαχειριστική Αρχή Περιφέρειας **Δυτικής Ελλάδας**
Προϊσταμένη κα Άλκηστη Σταθοπούλου
ΝΕΟ Πατρών - Αθηνών 28, 26441 Πάτρα

Διαχειριστική Αρχή Περιφέρειας **Στερεάς Ελλάδας**
Προϊστάμενο κ. Κώστα Λέμα
Υψηλάντου 12, 351 00 Λαμία

Διαχειριστική Αρχή Περιφέρειας **Αττικής**
Προϊστάμενο κ. Δημήτρη Δρόση
Λεωφ. Συγγρού 98-100, 11741 Αθήνα

Διαχειριστική Αρχή Περιφέρειας **Πελοποννήσου**
Προϊστάμενο κ. Αναστάσιο Σκούρα
Τέρμα Ερυθρού Σταυρού, 221 00 Τρίπολη

Διαχειριστική Αρχή Περιφέρειας **Βορείου Αιγαίου**
Προϊστάμενο κ. Γεώργιο Πλακωτάρη
10 χλμ. Μυτιλήνης - Λουτρών, 811 00 Μυτιλήνη

Διαχειριστική Αρχή Περιφέρειας **Νοτίου Αιγαίου**
Προϊστάμενο κ. Αντώνιο Βουτσίνο
Σ. Καράγιωργα, 84100 Ερμούπολη

Διαχειριστική Αρχή Περιφέρειας **Κρήτης**
Προϊσταμένη κα Μαρία Κασωτάκη
Δουκός Μποφώρ 7, 712 02 Ηράκλειο

ΕΠΙΤΕΛΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ (ΒΑΣΕΙ Ν. 4314/2014)

Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, "Κάνιγγος 20, 106 77 Αθήνα, Τηλ. 213 1514527"

Επιτελική δομή για τις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) του Υπουργείου Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού, "Λέκκα 23-25, Τ.Κ. 105 62, Αθήνα, Τηλ. 213 1500523, 210 37.22.405"

Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Τουρισμού, "Κοραή 4 (2ος όροφος), 10564, Αθήνα, Τηλ. 210 3256761"

Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Εξωτερικών, "Βασιλίσσης Σοφίας 1 10671, Αθήνα, Τηλ. 210 3684138"

Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Εσωτερικών, "Δραγατσανίου 8 Αθήνα, 105 59, Τηλ. 2131501453"

Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Ναυτιλίας και Αιγαίου, "Πύλη Ε1-Ε2 Ακτή Βασιλειάδη, 18510 Πειραιάς, Τηλ. 210 4191764, 213 1371640"

Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, "Κοραή 4 105 64 Αθήνα, Τηλ. 210 5271 150, 210 5271 305, 210 5271 127",

Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής,

"Μεσογείων 119, Αθήνα, 10192, Τηλ. 210 6969812"

"Ιτέας 2 & Ευρυτανίας, Τ.Κ. 11523, Αθήνα, Τηλ. 213 1500965"

Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, "Κοραή 4 10564 Αθήνα, Τηλ. 2131313915, 2131313944"

Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων,

"Ανδρέα Παπανδρέου 37, 151 80, Μαρούσι, Αθήνα, Τηλ. 210-3443710"

"Μεσογείων 14-18, 11510 Αθήνα, Τηλ. 210-7458180 & 2107458179"

Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Υγείας

"Γλάδστωνος 1 Α, 106 77 Αθήνα, Τηλ. 213 1500 760 - 761"

"Αριστοτέλους 17, 101 87 Αθήνα, Τηλ. 213 216 1642"

Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού,

"Μπουμπουλίνας 20, 106 82 Αθήνα, Τηλ. 2131322307, 2131322340"

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ

1. Γραφείο Υπουργού κου Γ. Σταθάκη
2. Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Επενδύσεων – ΕΣΠΑ, κου Αλ. Χαρίτση
3. Προϊστάμενο ΕΑΣ, κ. Ι. Φίρμπα
4. ΕΥΣΣΑ
5. ΕΥΣΕ
6. ΕΥΘΥ
7. ΕΥ ΟΠΣ
8. ΕΥ ΑΡΧΗ ΠΛΗΡΩΜΗΣ
9. ΕΥΣΕΚΤ